

Pojistný podvod

Mezi hledisky, podle nichž zvažují pojišťovny míru rizika budoucí pojistné události a tím také míru rizika svého plnění, náleží i okolnost, že osoba, s níž má být pojistná smlouva uzavřena, má stejný typ pojištění sjednaný i u dalších pojišťoven, o kolik pojišťoven jde, které to jsou apod. Pojištění téhož typu sjednané u více pojišťoven pak je okolností, která logicky vzbuzuje úvahy o tom, že osoba, o jejíž pojištění jde, sama považuje vznik pojistné události za více pravděpodobný či očekávaný.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 1077/2006, ze dne 21.9.2006)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného J. Z., proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 23 To 579/2005, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 31 T 13/2005 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 23 To 579/2005, a rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 31 T 13/2005. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Českých Budějovicích přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 31 T 13/2005, byl obviněný J. Z. uznán vinným trestným činem pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 4 písm. b) tr. zák. dílem dokonaným a dílem ve stádiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Za to byl odsouzen k trestu odnětí svobody na tři roky, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let za současného vyslovení dohledu nad obviněným. Kromě toho bylo výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody.

Podkladem odsuzujícího výroku se stalo zjištění, jehož podstatou bylo to, že obviněný v úmyslu získat neoprávněný majetkový prospěch jako pojistník a zároveň jako pojištěný uzavřel v době od listopadu 1999 do února 2000 v Č. B. u pěti různých pojišťoven pojistné smlouvy o úrazovém pojištění, přičemž v dotaznicích, jejichž pravdivé vyplnění před uzavřením každé smlouvy po něm pojišťovny požadovaly, zamlčel závažné úrazy z minulosti a jejich následky a nepravdivě odpověděl na otázky týkající se jeho sportovních aktivit a pojištění u jiných pojišťoven, tím dosáhl uzavření pojistných smluv, ačkoli pokud by na otázky uvedené v dotaznicích odpověděl pravdivě, čtyři pojišťovny by s ním pojistnou smlouvu vůbec neuzavřely a jedna pojišťovna by ho zařadila do jiné pojistné skupiny, a při následném uplatnění nároků na pojistné plnění dosáhl neoprávněného vyplacení celkové částky 1.486.960,- Kč s tím, že k neoprávněnému vyplacení další částky 188.132,- Kč nedošlo.

O odvoláních obviněného a jednoho z poškozených bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 23 To 579/2005. Odvolání obviněného, podané proti výroku o vině i dalším výrokům, bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto. Z podnětu odvolání poškozeného, jímž byla Č. P., a. s., byl zrušen výrok o náhradě škody týkající se tohoto poškozeného a o jeho nároku na náhradu škody bylo znovu meritorně rozhodnuto.

Obviněný J. Z. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích. Výrok, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání, napadl v rozsahu zahrnujícím rozhodnutí o vině a v důsledku toho i v rozsahu zahrnujícím rozhodnutí o trestu a o náhradě škody. Odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že byl uznán vinným zamlčením okolností, na které se ho pojišťovny vzhledem k formulaci otázek ve skutečnosti nedotazovaly, a tuto námitku konkrétně vztáhl k dotazníku H. v. p., a. s. Poukázal na to, že Krajský soud v Českých Budějovicích sice sám označil nepravdivé odpovědi obviněného na otázky týkající se jeho sportovní činnosti a jeho pojištění u dalších pojišťoven za nikoli tak důležité, aby se tím zvyšovalo pojistné riziko, avšak nevyvodil z toho žádné důsledky ve vztahu k výroku o vině, který ponechal beze změny. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a aby přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k podanému dovolání označil dovolání za důvodné, pokud jde o body 3, 5 výroku o vině, a navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání vyhověl.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadený rozsudek i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

V bodě 3 rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích byl obviněný uznán vinným tím, že v dotazníku H. v. p., a. s., uvedl pouze dva úrazy z let 1981 a 1996, i když ve skutečnosti mu byly jen od Č. p., a. s., přiznány trvalé následky nejméně v sedmi případech. Údaje týkající se úrazu v roce 1981 (zlomenina pravého bérce) a úrazu v roce 1996 (meniskus levého kolena) obviněný uvedl v rubrice, v níž byla otázka pojišťovny formulována takto: „Kterými dlouhodobými chorobami, tělesnými vadami nebo trvalými následky úrazu trpíte?“ Znění otázky tedy evidentně směřovalo ke zjištění aktuálního zdravotního stavu v době uzavírání pojistné smlouvy, a nikoli ke zjištění minulých chorob a úrazů, pokud jejich následky neovlivnily aktuální zdravotní stav v době uzavírání pojistné smlouvy. Samotné neuvedení všech dřívějších úrazů proto nelze považovat za nepravdivou odpověď na citovanou otázku. Platí to tím spíše, že sám Krajský soud v Českých Budějovicích na podkladě dokazování, které v odvolacím řízení provedl, zjistil, že v době uzavírání pojistné smlouvy obviněný netrpěl žádnými poruchami zdraví, které by měly původ v minulých úrazech. Nejvyšší soud nemíni zpochybňovat to, že pro pojišťovnu je významné znát, jaké úrazy, choroby či jiné poruchy zdraví prodělal ten, kdo má být pojištěným, avšak zároveň musí konstatovat, že primárně je věcí pojišťovny, aby otázky ve svém dotazníku formulovala způsobem, který skutečně odpovídá tomu, co chce zjistit. Bod 3 výroku o vině proto nemůže obstát.

V bodě 5 rozsudku Okresní soud v Českých Budějovicích byl obviněný uznán vinným mimo jiné tím, že v dotazníku Č. P., a. s., nepravdivě uvedl, že neprovozuje žádný sport, a v oznámení úrazu nepravdivě uvedl, že není registrovaným sportovcem, ačkoli je registrovaný jako trenér – cvičitel ve S. l. České republiky a v Tělovýchovné jednotě M. Č. B. V dotazníku pojišťovny, který obviněný vyplnil před uzavřením pojistné smlouvy, byla otázka týkající se sportu formulována takto: „Jaký sport provozujete neprofesionálně? V jakých soutěžích?“ Znění otázky jasně směřovalo ke zjištění, zda obviněný nějaký sport „provozuje“, což je pojem, který vyjadřuje skutečný výkon sportovní činnosti a pod který lze sotva zahrnout jen holý fakt registrace v nějakém sportovním svazu či tělovýchovné jednotě. Pokud obviněný v odpovědi na uvedenou otázku uvedl, že neprovozuje žádný sport, je to v souladu s vyjádřením TJ M. Č. B. i s vyjádřením S. l. ČR (č. l. 330 – 331 spisu). Z těchto vyjádření vyplývá, že obviněný je v oddíle lyžování TJ M. Č. B. v evidenci veden pouze jako pasivní člen bez jakékoli sportovní aktivity, že se zúčastňuje členských schůzí, že udržuje své členství placením členských příspěvků a že výhod členství využívá jen k ubytování v oddílové chatě v obci K. jedenkrát ročně o Vánocích. Zejména pak z citovaných vyjádření vyplývá, že obviněný se nikdy nezúčastňoval závodů. Za tohoto stavu nelze považovat odpověď obviněného, že neprovozuje žádný sport, za nepravdivou. Obviněný v tiskopise označeném jako „Oznámení úrazu“ ponechal proškrtnutou rubriku s otázkou, která byla formulována takto: „Jste registrován u některé sportovní organizace? Pokud ano, u jaké?“ Neuvedení registrace ve S. l. ČR a v TJ M. Č. B. lze tedy formálně považovat za zamlčení uvedeného údaje, avšak vzhledem k čistě pasivnímu členství obviněného bez skutečné sportovní aktivity, se kterou oznamovaný úraz jako pojistná událost ani nesouvisel, je třeba dojít k závěru, že nešlo o podstatný údaj ve smyslu § 250a odst. 1 tr. zák. Vzhledem k tomu, že odpověď obviněného na otázku ohledně provozovaného sportu v dotazníku pojišťovny před uzavřením pojistné smlouvy nelze považovat za nepravdivou a že zamlčení formální registrace ve sportovním svazu a v tělovýchovné jednotě v oznámení úrazu nemělo povahu zamlčení podstatného údaje, vyvstávají vážné pochybnosti také o tom, zda lze za škodu považovat částku 315.550,- Kč, jak stanovily soudy, které tuto částku hodnotily v příčinné souvislosti i se zmíněnými údaji obviněného ohledně sportu a registrace ve sportovních organizacích. Proto nemůže obstát ani bod 5 výroku o vině.

To, co bylo uvedeno o významu zamlčení registrace obviněného ve S. l. ČR a v TJ M. Č. B. ve vztahu k bodu 5 výroku o vině, přiměřeně platí také ve vztahu k bodům 2, 4 výroku o vině. Bod 2 se týká pojištění u C. S. L. a. P. P., a. s. (dříve W. p., a. s.), přičemž otázka v dotazníku pojišťovny byla formulována takto: „Provozujete aktivní sport v rámci organizace, jejíž hlavní náplní je organizování nebo provozování této činnosti?“ Bod 4 se týká pojištění u A. p., a. s., přičemž otázka v dotazníku pojišťovny byla formulována takto: „Jste registrovaný sportovec? Když ano, uveďte ve kterém sportu a v jaké soutěži.“ Také ze znění otázek pojišťoven uvedených v bodech 2, 4 výroku o vině je zřejmé, že směřovaly ke zjištění, zda obviněný sport skutečně aktivně provozuje, takže neuvedení holé registrace, navíc nikoli registrace lyžaře jako závodníka, nelze podřadit pod ustanovení § 250a odst. 1 tr. zák.

Naproti tomu se Nejvyšší soud neztotožnil s námitkami obviněného v tom smyslu, že pod zákonné znaky trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 1 tr. zák. nespadá neuvedení okolnosti, že je pojištěn i u jiných pojišťoven, pokud byl na tuto okolnost v dotaznících pojišťoven případně tázán. Pojišťovny, s nimiž obviněný uzavíral pojistné smlouvy, provozují pojištění osob jako předmět svého podnikání a tomu odpovídá i jejich postavení obchodních společností. V této spojitosti je třeba uznat, že mezi hledisky, podle nichž zvažují míru rizika budoucí pojistné události

a tím také míru rizika svého plnění, náleží i okolnost, že osoba, s níž má být pojistná smlouva uzavřena, má stejný typ pojištění sjednaný i u dalších pojišťoven, o kolik pojišťoven jde, které to jsou apod. Stejně jako je pojištění komerční záležitostí na straně pojišťovny, může podobných rysů nabýt i na straně pojištěného. Pojištění téhož typu sjednané u více pojišťoven pak je okolností, která logicky vzbuzuje úvahy o tom, že osoba, o jejíž pojištění jde, sama považuje vznik pojistné události za více pravděpodobný či očekávaný. To ovlivňuje úvahy pojišťovny o míře jejího rizika, přičemž není důvodu, aby uvažovaná okolnost nebyla pokládána z hlediska pojišťovny za podstatnou.

Z důvodů, jejichž rozsah vyplývá z předchozích částí tohoto usnesení, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože za trestný čin bylo považováno jednání obviněného, které ne v celém rozsahu bylo podřaditelné pod zákonné znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněného zrušil jak napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, tak rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích jako součást řízení, které předcházelo napadenému rozsudku. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad. Nakonec Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V rámci nového projednání věci Okresní soud v Českých Budějovicích se zřetelem k tomu, co vyplývá z tohoto usnesení Nejvyššího soudu, zváží, v jakém rozsahu lze jednání obviněného skutečně podřadit pod zákonné znaky trestného činu pojistného podvodu a v jakém rozsahu je namístě stanovit škodu, pokud je v příčinné souvislosti s tímto jednáním. Na tomto podkladě pak Okresní soud v Českých Budějovicích znovu o vině, trestu a náhradě škody rozhodne.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)